

Upozorňujeme, že verzia tejto stránky v pôvodnom jazyku [de](#) bola nedávno zmenená. Na preklade zobrazenej jazykovej verzii v súčasnosti pracujeme.

nemčina

Swipe to change

Vnútroštátne právne predpisy

Nemecko

Na tejto stránke nájdete informácie o právnom systéme v Nemecku.

Úradný preklad zobrazenej jazykovej verzii nie je k dispozícii.

Kliknutím semsa zobrazí strojový preklad tohto obsahu. Upozorňujeme, že strojový preklad poskytujeme len na kontextuálne účely. Vlastník tejto webovej lokality nenesie žiadnu zodpovednosť ani inak neručí za kvalitu strojového prekladu.

-----slovenčina-----bulharčinašpanielčinačeštinadánčinaestónčinagréčtinangličtinafrancúzštinachorvátčinataliančina
lotyštinaitovčinamaďarčinamaltčinaholandčinapolštinaportugalčinarumunčinaslovinčinafínčinašvédčina

Nemecká spolková republika je demokratický, spolkový a sociálny ústavný štát. Zásady demokratického, spolkového a sociálneho ústavného štátu tvoria spolu so základnými právami nedotknuteľné jadro nemeckej ústavy, ktorej dodržiavanie zabezpečuje spolkový ústavný súd.

Prameň práva

Základom všetkých prameňov práva je nemecká ústava: základný zákon Nemeckej spolkovej republiky (základný zákon – **Grundgesetz**), ktorý: stanovuje základnú štruktúru a dôležité štruktúrne zásady štátu a jeho najvyšších **orgánov**;

definuje zásady, na základe ktorých sa konajú voľby do spolkového snemu (nemeckého spolkového parlamentu);

poskytuje základ pre štatút a práva slobodne volených členov spolkového snemu;

stanovuje organizáciu spolkového snemu a jeho fungovanie.

Druhy právnych nástrojov – opis

Základnými **písomnými prameňmi** nemeckého vnútroštátneho práva sú ústava, zákony, nariadenia a samosprávne akty. Okrem toho existujú aj **nepísané prameňe** práva vrátane všeobecných zásad stanovených v medzinárodnom práve, zvykovom práve a judikatúre (najmä rozhodnutia spolkového ústavného súdu).

Nemecko je spolkový štát, ktorý tvorí 16 spolkových krajín – Länder. V súlade s tým existujú **spolkové zákony**, ktoré sa uplatňujú na celom území spolkovej republiky, a **krajinské zákony**, ktoré sú platné v danej spolkovej krajine. Každá spolková krajina má svoju vlastnú ústavu a na základe právneho rámca stanoveného ústavou má aj právomoc prijímať zákony, ako aj nariadenia a samosprávne akty.

Zákonodarné právomoci federácie a spolkových krajín podrobne reguluje ústava. V článkoch 71 až 74 sa uvádzajú zákonodarné právomoci federácie. Vo všetkých ostatných prípadoch preberajú zodpovednosť spolkové krajiny.

Výlučná zákonodarná právomoc federácie

V oblastiach, ktoré podliehajú výlučne zákonodarnej právomoci federácie, môžu spolkové krajiny prijímať zákony len v tých oblastiach, ktoré podľa spolkového práva patria do ich výlučnej právomoci (článok 71 základného zákona).

Podľa článku 73 základného zákona má federácia výlučnú zákonodarnú právomoc v týchto **oblastiach** (okrem iných): všetky otázky zahraničnej politiky, obrana (vrátane ochrany obyvateľstva), občianstvo, sloboda pohybu, pasy, registrácia trvalého pobytu a preukazov totožnosti, prísťahovalectvo, emigrácia a vydávanie, mena a finančné prostriedky, jednotné dane a obchodná oblasť, letecká doprava, spolupráca medzi federáciou a spolkovými krajinami v oblasti činnosti kriminálnej polície a zákon o zbraniach a výbušninách.

Súbežné zákonodarné právomoci

V oblastiach podliehajúcich súbežnej legislatíve majú spolkové krajiny právo prijímať právne predpisy do tej miery a za predpokladu, že federácia nevykonáva zákonodarné právomoci v rovnakej oblasti (článok 72 základného zákona). Medzi právne **oblasti** zahrnuté do súbežnej legislatívy patrí občiansky, trestný zákon a zákon o cestnej premávke, ako aj zákon o pridružení, zákon vzťahujúci sa na pobyt a usadenie cudzích štátnych príslušníkov, zákon vzťahujúci sa na ekonomické záležitosti, zákon o zamestnanosti a niektoré aspekty týkajúce sa ochrany spotrebiteľa. V súvislosti s určitými oblasťami uvedenými v článku 74 základného zákona, ktoré patria do rozsahu súbežnej legislatívy, má federácia právo prijímať právne predpisy len v takom prípade a v takom rozsahu, v akom vytvorenie ekvivalentných životných podmienok na celom území Nemecka alebo zachovanie právnej alebo hospodárskej jednoty podporuje spolkovú reguláciu, potrebnú v národnom záujme.

Krajinské zákony nemôžu byť vo vzájomnom nesúlade so spolkovými zákonmi. V článku 31 základného zákona sa uvádza, že „**spolkové právo má prednosť pred krajinským právom**“. Táto zásada sa uplatňuje bez ohľadu na hierarchické postavenie sporných právnych predpisov, takže napríklad spolkový zákon bude mať prednosť pred ústavou spolkovej krajiny.

Hierarchia noriem

Základné právo je na vrchole hierarchie vnútroštátnych noriem. Je nadradené všetkým ostatným prameňom vnútroštátneho práva a ako ústava je nástrojom, od ktorého závisí celý právny systém Nemecka. Každé právne ustanovenie prijaté v Nemecku musí byť obsahovo aj formálne v súlade so základným zákonom. Na tento účel sa v článku 20 ods. 3 základného zákona špecifikuje, že legislatíva je viazaná ústavným poriadkom a výkonná a súdna moc zákonom a súdnictvom. Okrem toho je zákonodarná, výkonná a súdna moc osobitne viazaná základnými právami stanovenými v článkoch 1 až 19 základného zákona, ktoré sú priamo uplatniteľným právom (článok 1 ods. 3). **Prednosť základného zákona** zabezpečuje spolkový ústavný súd.

V článku 79 ods. 2 sa uvádza, že základný zákon môže byť **zmenený a doplnený** len dvojtretinovou väčšinou členov spolkového snemu a dvoma tretinami hlasov spolkovej rady, čo je orgán, prostredníctvom ktorého sa spolkové krajiny podieľajú na zákonodarnom procese v rámci správy federácie a v oblastiach týkajúcich sa Európskej únie. Určité kľúčové prvky základného práva – t. j. rozdelenie federácie na spolkové krajiny, ich účasť na zákonodarnom procese a zásady stanovené v článkoch 1 a 20 – nie je možné meniť (článok 79 ods. 3).

Všeobecné zásady **medzinárodného práva** sa radia za ústavu a pred zákony federácie a spolkových krajín. V základnom zákone sa explicitne uvádza, že tieto všeobecné zásady sú súčasťou spolkového práva, že majú prednosť pred takýmito zákonmi a že priamo zakladajú práva a povinnosti pre obyvateľov spolkovej krajiny (článok 25). Tieto všeobecné zásady medzinárodného práva s právnym účinkom pre jednotlivcov (t. j. nielen zásady týkajúce sa štátu)

zahŕňajú napríklad záruku primeranej formy právnej ochrany pre cudzincov alebo zásadu špeciality, pričom trestnoprávne konania podliehajú povoleniu na vydanie zo strany vydávajúceho zahraničného štátu.

Zákony sa radia za ústavu. Zákonodarné právomoci federácie v súvislosti so spolkovými krajinami sa podrobne uvádzajú v základnom zákone (články 71 – 74). Zákony prijíma spolkový snem v spolupráci so spolkovou radou. Návrhy zákonov môže **spolkovému snemu** predkladať spolková vláda, spolková rada alebo zasadnutie spolkového snemu (v rámci neho politické zoskupenia alebo 5 % jeho členov). Základný zákon ustanovuje prípady, v ktorých sa na konečné schválenie zákona spolkovým snemom vyžaduje súhlas **spolkovej rady** (v súčasnosti – na základe štatistik uverejnených na webovej stránke **spolkovej rady** – je to približne 45 % všetkých zákonov). Pri ostatných zákonoch prijímaných spolkovým snemom môže spolková rada voči návrhu zákona iba podávať námietky, ktoré môže spolkový snem zamietnuť. Pri rozdielnych postojoch spolkového snemu a spolkovej rady sa môže vytvoriť spoločný výbor pre zvažovanie návrhov zákona (tzv. mediačný výbor) zložený z rovnakého počtu členov spolkového snemu a spolkovej rady (v súčasnosti 16 členov z každej komory). Úlohou mediačného výboru je predkladať návrhy na dosiahnutie zhody, pričom sám nemôže prijímať rozhodnutia v mene spolkového snemu a spolkovej rady.

Nariadenia sú podriadené zákonom a môže ich vydávať spolková vláda, spolkový minister alebo vlády spolkových krajín. **Samosprávne akty** sa radia za nariadenia a môže ich vydávať právnická osoba uznaná štátom (napr. samospráva).

Inštitucionálny rámec

Inštitúcie, ktoré prijímajú právne predpisy

Nemecké zákony vydávajú parlamenty. Spolkový snem je preto najdôležitejší zákonodarný orgán. Rozhoduje o všetkých zákonoch, ktoré patria do právomoci Nemecka, v zákonodarnom procese, ktorý si vyžaduje aj účasť spolkovej rady.

Spolková rada, spolková vláda a členovia a parlamentné skupiny spolkového snemu sú oprávnení predkladať nové alebo revidované zákony v spolkovom sneme ako **návrhy zákonov**. O týchto návrhoch zákonov sa rokuje, uvažuje a hlasuje v parlamente v súlade s presne regulovaným postupom.

V rámci nemeckého spolkového systému disponujú spolkové krajiny značnou mierou právomoci štátu, na základe čoho sa spolková rada takisto zúčastňuje na prijímaní zákonov. **Všetky zákony sa predkladajú spolkovej rade na hlasovanie** a – v závislosti od charakteru navrhovaných zákonov – môže dokonca dôjsť k zamietnutiu niektorých návrhov.

Ďalšie informácie nájdete na webovej stránke **spolkového snemu**.

Rozhodovací proces

Návrh právnej úpravy

Väčšinu návrhov zákonov a tém na rokovanie stanovuje spolková vláda. Ako najvyššia výkonná moc má najviac skúseností s implementáciou právnych predpisov a disponuje priamymi znalosťami o tom, kde sú v praxi potrebné nové zákonné ustanovenia.

Nielen spolková vláda, ale aj spolková rada a členovia nemeckého spolkového snemu sú oprávnení **predkladať návrhy zákonov**, ktorých výsledkom sú nové právne úkony.

Iniciatívy spolkovej vlády alebo spolkovej rady

V prípade, že chce spolková vláda zmeniť alebo doplniť či predložiť zákon, spolkový kancelár musí návrh zákona najprv predložiť **spolkovej rade**.

Spolková rada má k dispozícii obdobie 6 týždňov na predloženie pripomienok k návrhu zákona, na ktoré môže vláda reagovať písomným vyjadrením.

Spolkový kancelár potom návrh zákona predloží spolkovému snemu s pripomienkami od spolkovej rady. Výnimku v tomto procese predstavuje **návrh zákona o rozpočte**, ktorý sa predkladá spolkovej rade a spolkovému snemu súčasne.

Podobný postup sa uplatňuje pri predkladaní zákonodarných iniciatív spolkovou radou. Keď väčšina členov spolkovej rady odhlasuje v prospech návrhu zákona, najprv sa predloží spolkovej vláde, ktorá zvyčajne v priebehu 6 týždňov pripojí svoje pripomienky, a následne sa predloží spolkovému snemu.

Iniciatívy pléna spolkového snemu

Návrhy zákonov môžu predkladať aj členovia spolkového snemu, pričom v takomto prípade ich musí podporiť **aspoň jedna parlamentná skupina** alebo **aspoň 5 % členov spolkového snemu**.

Návrhy zákonov predložené takýmto spôsobom sa nemusia predkladať najprv spolkovej rade. Z tohto dôvodu vláda niekedy predkladá obzvlášť **naliehavé návrhy zákonov** prostredníctvom parlamentných skupín v spolkovom sneme.

Distribúcia tlačенých dokumentov

Pred prerokovaním návrhu zákona v spolkovom sneme sa musí najprv predložiť predsedovi spolkového snemu a následne zaregistrovať a vytlačiť na administratívnom oddelení.

Potom sa rozpošle všetkým členom spolkového snemu a spolkovej rady, ako aj spolkovým ministerstvám, ako tlačенý dokument spolkového snemu.

Zaradením návrhu zákona do **rokovacieho poriadku pléna** sa ukončí prvá fáza v parlamente: následne sa môže **oficiálne predložiť** verejnemu fóru v spolkovom sneme.

Tri čítania v pléne

O návrhoch zákonov sa v pléne spolkového snemu spravidla rokujú 3-krát – tieto rokovania sú známe ako čítania.

Počas prvého čítania sa rokovanie uskutoční len vtedy, ak ho schváli Rada starších (t. j. špeciálny výkonný orgán spolkového snemu) alebo ak o to požiadajú jedna z parlamentných skupín. Vo väčšine prípadov sa tak stane vtedy, keď sú zákonodarné návrhy zvlášť kontroverzné alebo ak sa o ne verejnost' mimoriadne zaujíma.

Primárnym cieľom prvého čítania je **vytvoriť jeden alebo niekoľko výborov**, ktoré majú preskúmať návrh zákona a pripraviť ho do druhého čítania. Deje sa tak na základe odporúčania Rady starších.

V prípade, že sa určí niekoľko výborov, jeden výbor prevezme celkovú zodpovednosť za rokovanie o tomto bode a zodpovedá za to, že prejde v parlamente.

Ostatné výbory sú požiadané, aby k tomuto návrhu zákona predložili stanovisko.

Zákonodarná práca vo výboroch

Detailná práca na právnych predpisoch sa vykonáva v stálych výboroch, ktoré sú zložené z poslancov zo všetkých parlamentných skupín. Členovia výboru sa oboznámi s návrhom a rokujú o ňom na svojich zasadnutiach. Na verejné vypočutie môžu prizvať aj znalcov a zástupcov záujmových skupín.

Súbežne s prácou výborov vytvárajú parlamentné skupiny aj **pracovné skupiny**, v ktorých posudzujú príslušné otázky a definujú vlastné pozície.

Nie je nezvyčajné, že sa medzi parlamentnými skupinami vo výboroch vytvárajú prepojenia. Posudzovanie väčšiny návrhov zákonov je do väčšej alebo menšej miery výsledkom spolupráce medzi vládnucimi a opozičnými parlamentnými skupinami.

Po ukončení rokovaní výbor, ktorý je celkovo zodpovedný za návrh zákona, **predloží plénu správu** o priebehu a výsledku svojich rokovaní. Rozhodnutie, ktoré odporúča, tvorí základ pre druhé čítanie, ktoré sa koná v pléne.

Rozprava v druhom čítaní

Pred druhým čítaním všetci poslanci dostanú uverejnené **odporúčanie rozhodnutia** v tlačenej podobe. Sú preto dobre pripravení na diskusiu. Parlamentné skupiny okrem toho znovu koordinujú svoje pozície na interných zasadnutiach, ktoré sa konajú pred týmito rokovaniami, s cieľom predložiť jednotné stanovisko na verejnom druhom čítaní.

V nadväznosti na všeobecnú rozpravu sa o všetkých ustanoveniach uvedených v návrhu zákona môže rokovať samostatne. Spravidla však plénum smeruje priamo k hlasovaniu o návrhu zákona ako celku.

Každý člen nemeckého spolkového snemu môže predkladať **návrhy na zmeny a doplnenia**, ktoré sa v pléne riešia okamžite. Ak sa tieto zmeny a doplnenia v pléne prijímú, nové znenie návrhu zákona sa najprv vytlačí a rozdá. Tento postup sa však môže skrátiť so súhlasom dvoch tretín prítomných členov. Je teda možné, aby sa tretie čítanie začalo okamžite.

Hlasovanie v treťom čítaní

Ďalšia rozprava sa koná v priebehu tretieho čítania, len ak o to požiada parlamentná skupina alebo najmenej 5 % poslancov spolkového snemu.

V tejto fáze už návrhy zmien a doplnení nemôžu predkladať jednotliví poslanci, ale len jedna z parlamentných skupín alebo 5 % poslancov spolkového snemu. Okrem toho sa môžu predkladať návrhy k zmenám prijatým v priebehu druhého čítania.

Záverečné hlasovanie sa koná na konci tretieho čítania. Keď predseda spolkového snemu vyzve poslancov, aby o návrhu zákona hlasovali za, proti alebo sa zdržali hlasovania, poslanci reagujú tak, že vstávajú zo svojich sedadiel.

Keď návrh zákona získa potrebnú väčšinu v pléne spolkového snemu, predloží sa spolkovej rade ako akt.

Súhlas spolkovej rady

Prostredníctvom spolkovej rady sa spolkové krajiny podieľajú na formovaní každého právneho predpisu. V tejto súvislosti sú práva spolkovej rady týkajúce sa účasti na zákonodarnom procese presne definované.

Spolková rada nemôže vykonávať zmeny a doplnenia aktu, ktorý prijal spolkový snem. Ak však akt neschváli, môže požiadať o zvolanie **mediačného výboru**. Mediačný výbor sa skladá z rovnakého počtu poslancov spolkového snemu a spolkovej rady.

V prípade niektorých zákonov je súhlas spolkovej rady povinný. Medzi ne patria napríklad akty, ktoré majú vplyv na finančné a administratívne právomoci spolkových krajín.

V prípade návrhov zákonov, pri ktorých môže spolková rada podať námietku, môže spolkový snem zaviesť tento akt do platnosti, aj keď sa nedosiahne dohoda v mediačnom výbore. Vyžaduje si to však ďalšie hlasovanie, v ktorom spolkový snem môže návrh zákona prijať absolútnou väčšinou.

Nadobudnutie účinnosti

Keď návrh zákona schválil spolkový snem a spolková rada, musí prejsť ďalšími štádiami, kým nadobudne účinnosť.

Akt, ktorý bol prijatý, sa najprv vytlačí a predloží **spolkovému kancelárovi a príslušnému spolkovému ministrovi**, ktorí ho **podpíšu**.

Následne sa tento akt predloží na podpis spolkovému prezidentovi, na základe čoho vstúpi do platnosti ako zákon. Prezident preskúma, či bol tento akt prijatý **v súlade s ústavou** a či nie je v evidentnom rozpore so základným zákonom. Po uskutočnení týchto kontrol spolkový prezident akt podpíše a nariadi jeho uverejnenie v spolkovej zbierke zákonov (**Bundesgesetzblatt**).

V tomto štádiu sa akt uverejňuje. V prípade, že sa nevedie konkrétny dátum nadobudnutia účinnosti aktu, stane sa automaticky účinným 14. deň odo dňa jeho uverejnenia v spolkovej zbierke zákonov.

Ďalšie informácie nájdete na webovej stránke nemeckého parlamentu ([spolkového snemu](#))

Právne databázy

Spolkové ministerstvo spravodlivosti vo svojej nemeckej právnej databáze **JURIS** okrem iného uvádza **spolkový zákon** v jeho aktualizovanej platnej verzii. Nachádza sa v nej aj úplný súbor predchádzajúcich verzií, ako aj zákony, ktoré boli uverejnené, ale ktoré ešte nevstúpili do platnosti.

Nachádza sa v ňom aj **zmluva o zjednotení Nemecka** a nariadenia bývalej NDR, ktoré sa v Nemeckej spolkovej republike ešte stále uplatňujú.

Právo spolkových krajín (Länder) je úplné a aktuálne.

Niektoré zákony sú dostupné aj v anglickom jazyku, napríklad:

[občiansky zákonník](#) (BGB),

[trestný zákonník](#) (StGB),

časti [úvodného zákona nemeckého občianskeho zákonníka](#) (EGBGB).

Prístup do databázy **nie je bezplatný**.

Pre občanov, ktorí majú záujem, sú bezplatne k dispozícii dve právne databázy obsahujúce takmer všetky súčasné spolkové zákony (vrátane vládných nariadení), a to na stránke [Zákony na internete](#) a na stránkach [spolkového ministerstva spravodlivosti](#). Obe databázy prevádzkuje spolkové ministerstvo spravodlivosti spolu s portálom Juris GmbH.

Spolkové ministerstvo vnútra – v spolupráci s portálom Juris GmbH – okrem toho zriadilo [databázu na uverejňovanie spolkových nariadení](#).

Súvisiace odkazy

[Nemecká spolková vláda](#)

[Uverejňovanie spolkových nariadení](#)

[Úvodný zákon občianskeho zákonníka](#)

[Trestný zákonník](#)

[Občiansky zákonník](#)

[Spolkový snem](#)

[Orgány](#)

Posledná aktualizácia: 20/02/2013

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné členské štáty. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska komisia vylučuje akúkoľvek zodpovednosť za akékoľvek informácie alebo údaje obsiahnuté alebo uvedené v tomto dokumente. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Členské štáty zodpovedné za spravovanie stránok s národným obsahom práve aktualizujú časť obsahu na tomto webovom sídle vzhľadom na vystúpenie Spojeného kráľovstva z Európskej únie. Ak sa na stránkach nachádza obsah, v ktorom sa táto skutočnosť ešte nezohľadnila, nejde o zámer a čoskoro dôjde k náprave.